

(Wallr.) Cda). За нашими спостереженнями протягом всього періоду розвитку коріння лопуха не уражалось кореневими гнилями, а пошкодження личинкою травневого жука (*Melolontha melolontha*) було незначним.

Слід відмітити і високу посухостійкість зразків. Підзимовий посів лопуха сприяв ранній появі сходів. Рослини змогли швидко адаптуватись до несприятливих погодних умов і до настання посухи, у травні, мали чотири-п'ять справжніх листка з діаметром розетки від 24,5 до 30,1 см та досить розвинутий корінь довжиною від 12,4 до 15,1 см.

Проведені нами дослідження показали, що проаналізувавши особливості розвитку та виокремивши за морфологічними, хімічними, господарсько-цінними ознакам стійких до хвороб п'ять зразків вважаються перспективними для залучення до селекційної роботи.

Література

1. Гродзінський А.М. / Лікарські рослини: Енциклопедичний довідник. – К.: Український виробничо-комерційний центр «Олімп», 1992. – 544 с.
2. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта. – М.: Колос, 1985. – 336 с.
3. Носаль І.М. / Від рослини – до людини. – К : Веселка, 1995. – 606 с.
4. Методика исследований при интродукции лекарственных растений. / Майсурадзе Н.И., Кисилев В.П., Черкасов О.А. и др. – М. :Центральное бюро науч.-техн.информации, 1980. – 33 с.
5. Порада О.А. Методика формування та ведення колекцій лікарських рослин. – Полтава: ПП ПДАА, 2007. – 50 с.
6. Федоров.Ал.А., Артюшенко З.Т. / Атлас по описательной морфологии высших растений. Соцветия. – Л.: Наука, 1979. – 296 с.

УДК: 633.88+615.32:58

ВПЛИВ ПЕРЕДПОСІВНОЇ ОБРОБКИ НАСІННЯ ЕХІНАЦЕЇ БЛІДОЇ НА НАСІННЄВУ ПРОДУКТИВНІСТЬ РОСЛИН ДРУГОГО РОКУ ВЕГЕТАЦІЇ
Григоришин Є.В., здобувач, **Поспелов С.В.,** кандидат сільськогосподарських наук

Полтавська державна аграрна академія, serg_ps@mail.ru

Ехінацея бліда (*Echinacea pallida* (Nutt.) Nutt.) - цінна лікарська рослина, яка інтродукована в Україні і вирощується для отримання лікарської сировини [2]. Надземна частина і кореневища з коренями ехінацеї слугують сировиною

для виготовлення цінних лікарських препаратів, харчових і кормових добавок для людини і тварин.

Технологія вирощування ехінацеї досить опрацьована, але існують певні агротехнічні труднощі, що стримує розширення площ під цією важливою культурою. Одним із таких аспектів є низька лабораторна і польова схожість ехінацеї, що прямим чином впливає на її врожайність та якісні показники [3].

Регулювання схожості насіння є актуальним питанням при вирощуванні ехінацеї. Тому було закладено дослід з вивчення впливу передпосівної обробки насіння ехінацеї блідої на ріст та розвиток рослин. У даній роботі нами представлена оцінка продуктивності рослин другого року вегетації.

Для обробки насіння ехінацеї блідої із метою поліпшення її посівних якостей було застосовано обробку насіння культури УВЧ опромінюванням, застосування стимулятора росту Гумат Натрію + 7 мікроелементів, мікродобрива Наномікс, та їх суміші.

Обробку насіння ехінацеї блідої УВЧ здійснювали апаратом УВЧ60-Мед ТеКо, що використовує частоту 27,17 МГц, має вихідну потужність до 60Вт, дозволений для використання МОЗ України. Апарат не створює перешкод у роботі радіолокаційних станцій, систем телекомунікації та зв'язку, тому що працює на інших частотах та має низьку вихідну потужність. Обробка проводилася за стандартної вологості насіння згідно з рекомендованою потужністю випромінювання - 60Вт [1.4]. Обробка препаратами проводилася методом замочування насіння у розчинах препаратів в рекомендованих концентраціях. Догляд за посівами проводився згідно з рекомендованою технологією вирощування ехінацеї для нашого регіону.

Для оцінки насінневої продуктивності ехінацеї блідої нами було визначено наступні показники: маса насіння з однієї рослини та маса 1000 насінин. Результати досліджень представлені на рисунку.

Аналізуючи вплив різних видів обробки можна зробити висновок, що в цілому вона позитивно вплинула як на продуктивність насіння, так і на його масу. Обробка препаратом Наномікс не змінила кількість насіння з однієї

рослини, він становив 0,63 г, на рівні контролю. Гумат натрію був більш ефективним і збільшив вказаний показник до 0,77 грам. Обробка насіння гуматом натрію та Наноміксом у суміші позитивно вплинув на насінневу продуктивність (0,87 г/рослину), але найбільш суттєвий приріст був отриманий після передпосівної обробки насіння ехінацеї блідої УВЧ-опроміненням – 0,90 грам, тобто на 40%.

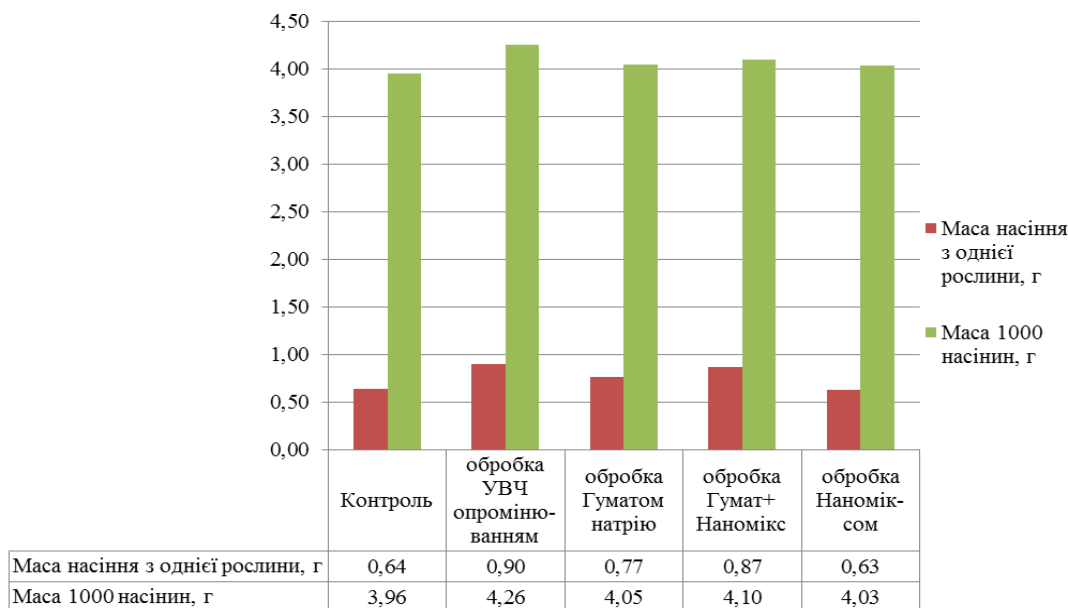

Рис.1 Показники продуктивності насіння ехінацеї блідої другого року вегетації залежно від передпосівної обробки насіння

Позитивним моментом проведених дослідів є зростання маси насіння. Обробка препаратом Наномікс та гуматом натрію не суттєво збільшили масу 1000 насінин до 4,03 та 4,05 грам відповідно. Сумісне використання вказаних препаратів було більш ефективним (4,10 г), а УВЧ-опромінення дало найбільший ефект: маса 100 насінин збільшилась на 7,5 % і становила 4,26 грам.

Таким чином, можна зробити висновок, що передпосівна обробка насіння ехінацеї блідої має позитивний ефект на насінневу продуктивність рослин. При цьому варто відмітити, що найбільш суттєвого впливу завдає обробка насіння УВЧ опроміненням перед сівбою.

Література

1. Петровський О.М. Технологія передпосівної стимуляції насіння високо-частотним електромагнітним полем // Восточно-європейський журнал передових технологій. – 2013.- №6/5 (66). – С. 45-50.
2. Самородов В.Н., Поспелов С.В. Эхинацея в Украине : полувековой опыт интродукции и возделывания. – Полтава «Верстка». – 1999. - 50 с.
3. Самородов В.Н., Поспелов С.В., Письмак И.Г. Особенности латентного периода некоторых видов рода *Echinacea* Moeusch.// Проблеми лікарського рослинництва: тези міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 80-річчя інст. лік. росл. УААН (3-5 липня 1996 р., м.Лубни), - Полтава, 1996. - С.93-95.
4. Смердов А.А., Петровский А.Н. Аппарат предпосевного облучения семян электромагнитным полем // Аграрные регионы: тенденции и механизмы развития: материалы Международной научно-практической конференции (17-18 мая, 2012 г)- Курган: Изд-во Курганской ГСХА, 2012. – С.437-442.

УДК 633.88:581.61

ОСОБЛИВОСТІ СЕЛЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З МАРЕНОЮ КРАСИЛЬНОЮ *RUBIA TINCTORUM* L.

Деркач В. О., старший науковий співробітник,

Куценко Н. І., к. с.-г. н., завідувач відділом селекції та насінництва

Дослідна станція лікарських рослин ІАП НААН, ukrvilar@ukr.net

Марена красильна – *Rubia tinctorum* L. (*Rubiaceae*) зростає переважно у південних районах України, зокрема в Криму. Її природні запаси обмежені. Культивування марени як фарбувальної рослини відоме з давніх давен. Барвники з коренів та кореневищ марени використовувались у текстильній промисловості, ткацтві килимів тощо. На сьогодні ринком барвників практично повністю заволоділи синтетичні сполуки. Завдяки наявності у коренях та кореневищах марени красильної біологічно-активних речовин, зокрема похідних антрацену, рослині притаманні лікувальні властивості. Препарати марени справляють на організм діуретичну та спазмолітичну дію, сприяють розчиненню та виведенню каменів з нирок, сечового та жовчного міхурів [6]. Фармацевтична промисловість випускає Сухий екстракт марени в таблетках, Марелін та Цистенал, рослина

Національна академія аграрних наук України
Інститут агроекології і природокористування
Дослідна станція лікарських рослин
Лубенське відділення Українського ботанічного товариства

**ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ: ТРАДИЦІЇ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Матеріали II Міжнародної наукової конференції
(Березоточа, 4 – 5 червня 2014 року)

Матеріали II Міжнародної наукової конференції рекомендовані до друку рішенням Вченої ради Дослідної станції лікарських рослин Інституту агроєкології і природокористування НААН від 19.06.2014 року; протокол № 4

Редакційна колегія:

О.І.Фурдичко, доктор економічних наук, академік НААН – відповідальний редактор, Інститут агроєкології і природокористування НААН (ІАП НААН); О.В.Устименко, заст. відповідального редактора, Дослідна станція лікарських рослин Інституту агроєкології і природокористування НААН (ДСЛР ІАП НААН); Л.А. Глущенко, кандидат біологічних наук – заст. відповідального редактора, (ДСЛР ІАП НААН); М.П. Колосович, кандидат сільськогосподарських наук – відповідальний секретар (ДСЛР ІАП НААН); Н.І.Куценко, кандидат сільськогосподарських наук (ДСЛР ІАП НААН); В.М.Мінарченко, доктор біологічних наук, Інститут ботаніки ім. М.Г.Холодного; В.Д. Работягов, доктор біологічних наук, Нікітський ботанічний сад – Національний науковий центр, Л.Т.Міщенко, доктор біологічних наук, Київський національний університет ім. Т.Шевченка, Ян Бріндза, доктор біологічних наук, Інститут біорізноманіття Словацького аграрного університету, В.П.Георгієвський, доктор фармацевтичних наук, Державний науковий центр лікарських засобів і медичної продукції (ДНЦЛЗМП), В.І.Литвиненко, доктор фармацевтичних наук (ДНЦЛЗМП), В.Н.Флоря, доктор біологічних наук, Інститут генетики, фізіології і захисту рослин АН Республіки Молдова, В.П.Доня, доктор біологічних наук, науково-практичний Інститут біотехнології в зоотехнії і ветеринарії Республіки Молдова, О.А. Якимович, кандидат сільськогосподарських наук, Республіканське унітарне підприємство «Інститут захисту рослин», О.Ф. Семьонова, кандидат біологічних наук, Федеральний державний бюджетний освітній заклад вищої професійної освіти «Пензенський державний університет», С.В. Поспелов, кандидат сільськогосподарських наук, Полтавська державна аграрна академія.

Адреса редакційної ради: Дослідна станція лікарських рослин ІАП НААН, вул. Леніна 16 А, 37535, с. Березоточа, Лубенський район, Полтавська обл., тел/факс (05361) 9-01-10, 90-6-34, E-mail: ukrvilar@ukr.net

УДК 633.88+633.521+633.522

Лікарські рослини: традиції та перспективи досліджень: матеріали II Міжнар. наук. конф. (Березоточа, 4 – 5 червня 2014 року)/ДСЛР ІАП НААН.– Лубни: Комунальне видавництво «Лубни», 2014 – 208 с.

ISBN

Збірник наукових праць підготовлений за матеріалами II Міжнародної наукової конференції вчених і вміщує статті та тези доповідей, в яких висвітлені результати досліджень з ресурсознавства, інтродукції, селекції і насінництва, агротехніки вирощування та захисту посівів від шкідників і хвороб, фітохімічних досліджень та використання лікарських рослин.

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

©ДСЛР, 2014

© Комунальне видавництво «Лубни», 2014